

Unge overhaler forældres velfærd

Langt størstedelen af unge har udsigt til en bedre økonomisk situation gennem hele livet end deres forældre. Det viser nyt studie fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed og University of Chicago, der er baseret på en helt ny måde at opgøre velfærd og økonomiske ressourcer på.

Danske unge født i 1980'erne kan forvente – for langt de flestes vedkommende – at blive bedre stillet, end deres forældre havde udsigt til, da de var på samme alder. Det viser det nye studie af forskere fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed og University of Chicago, heriblandt nobelprismodtager James J. Heckman.

Studiets resultat opsummeres i den orange linje i figur 1, hvor man kan se andelen af unge med en højere forventet velfærd gennem hele livet end deres forældre

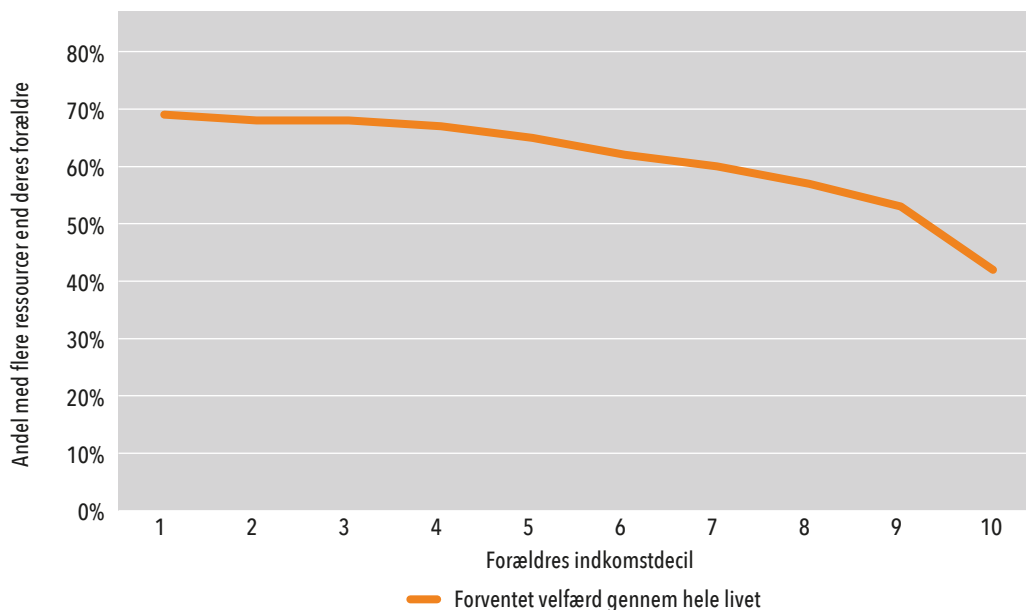
på tværs af forældres indkomstdeciler (en metode til at rangordne befolkningen efter størrelsen af deres indkomst).

Af figuren fremgår det, at konklusionen gælder både børn fra lav- og højindkomstfamilier. Hvis forældrenes indkomst eksempelvis var blandt de 20 procent laveste, kan ca. syv ud af ti unge forvente en højere velfærd gennem hele livet end deres forældre. Hvis ens forældres indkomst derimod var blandt de 20 procent højeste, er det omkring hvert andet barn, der kan forvente en højere velfærd sammenholdt med deres forældre.

Et helt nyt syn på ressourcer

Studiet er baseret på en helt ny måde at opgøre velfærd og økonomiske ressourcer på. Metoden gør op med det tidligere fokus på et øjebliksbillede af indkomst, når for-

Figur 1 - Opadgående mobilitet i forventet velfærd gennem livet

Note: Figuren viser andelen af børn med en højere forventet velfærd gennem livet end deres forældre opdelt på forældres indkomstdeciler.

Kilde: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed og University of Chicago baseret på data fra Danmarks Statistik.

ældre og børn sammenholdes. I stedet er der udviklet en metode til at måle de forventede økonomiske ressourcer gennem hele livet, og den velfærd hvert enkelt individ således vil opnå. Denne metode viser, at børns fremtidsudsigter oftest er langt bedre end deres forældres var.

Studiet afdækker således, at økonomiske ressourcer er langt mere, end hvad man tjener i dag. Det handler også om forventninger på kort og langt sigt, hvilken usikkerhed der er forbundet med fremtiden, sikkerhedsnettet fra velfærdsstaten og om man er begrænset

i forhold til ens valg i hverdagen. Disse betragtninger fanger man ikke, hvis man kun ser på personers indkomst isoleret.

Studiet konkluderer, at der primært er to faktorer, der ligger til grund for, at de yngre generationers fremtidsudsigter er blevet bedre gennem tiden. Den højere indkomstsikkerhed og det sociale sikkerhedsnet spiller en stor rolle. Og samtidig har lettere adgang til lån og lave renter givet de yngre generationer langt bedre økonomiske muligheder end deres forældre oplevede.

Den sociale arv har været undervurderet

Forskellene på, hvordan børn klarer sig gennem livet baseret på forældrenes ressourcer, er mellem 20 og 60 procent større end hidtil antaget. Det viser nyt studie fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed og University of Chicago, der benytter en helt ny måde at opgøre velfærd og økonomiske ressourcer på.

Talrige studier viser, at børn fra ressourcestærke familier ofte klarer sig bedre på mange områder af livet end børn fra udsatte familier. Den nye forskning fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed og University of Chicago bidrager imidlertid med et helt nyt blik på forskellene i børns muligheder afhængig af deres baggrund.

Når man skal analysere ulighed i børns muligheder, fokuserer man ofte på forskellene mellem børn alt efter deres forældres indkomst. Men hvis man anlægger et bredere blik på de økonomiske ressourcer i familien, viser det nye studie fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed og University of Chicago, at forskellene på, hvordan børn klarer sig gennem livet, er mellem 20 og 60 procent større end hidtil antaget.

Figur 2 viser en opsummering af hovedresultaterne. På de blå søjler ser man korrelationerne mellem forældrenes disponible indkomst og børnenes karakterer, fuld-

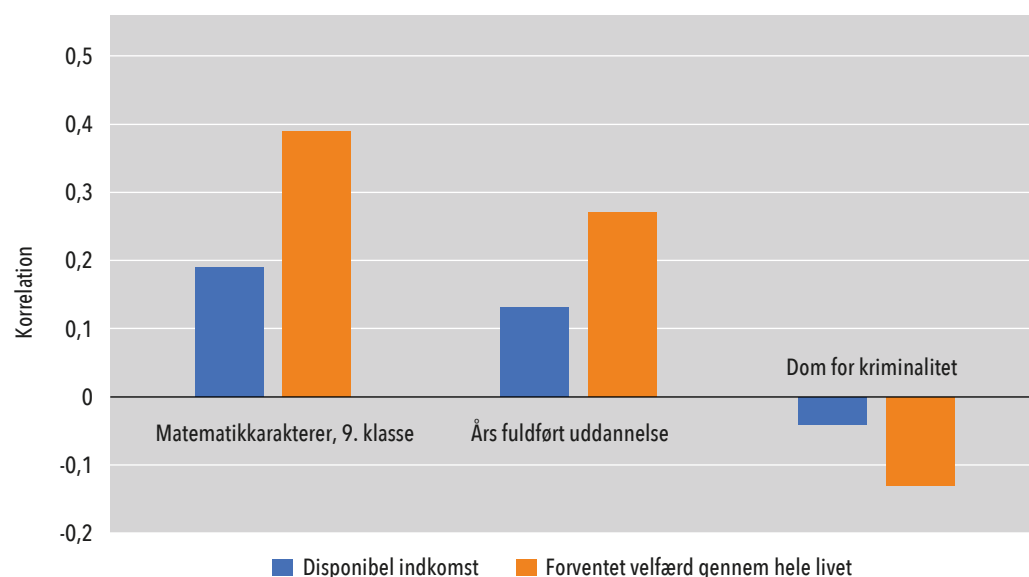
ført uddannelse og kriminalitet. De orange søjler viser det samme, men blot for forældrenes forventede velfærd set over hele livet.

Der er altså en stærkere sammenhæng mellem børnenes muligheder og forældrenes forventede velfærd set over hele livet end, hvis man kun vurderer ud forældrenes disponible indkomst.

Resultaterne viser dermed, at vi hidtil systematisk har undervurderet, hvor vigtig familiebaggrunden er for børns muligheder gennem livet. På den anden side illustrerer de også, at en høj eller lav indkomst på et givent tidspunkt ikke er en speciel vigtig markør for børns videre vej – det er derimod forældrenes samlede fremtidsudsigter, der er med til at definere chanceulighed mellem børn.

Hvis man fokuserer på børns og forældres disponible indkomst (dvs. indkomst efter overførselsindkomster og betaling af skat), er det under 25 procent af uligheden blandt børn, der kan tilskrives forskelle blandt forældrene. Fokuserer man derimod på ulighed i velfærden gennem hele livet, som børn kan forvente at have, er det over 50 procent, der kan tilskrives forskelle blandt forældrene. (Denne delkonklusion blev også beskrevet i beskrevet i et nyhedsbrev i marts 2021).

Figur 2 - Sammenhæng mellem børns liv og forældres ressourcer

Note: Figuren viser korrelationer mellem børns matematikkarakterer i 9. klasse, antal års fuldført uddannelse og kriminalitet, og forældres disponible indkomst og forventede velfærd gennem livet.

Kilde: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed og University of Chicago baseret på data fra Danmarks Statistik.

Uddannelse forklarer ulighed i livsvilkår

Det er først og fremmest sammenhængen mellem børns og forældres uddannelse, der forklarer, at børn fra ressourcestærke familier har bedre udsigter til et liv med stabil og høj indkomst, fastslår nyt studie fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed og University of Chicago.

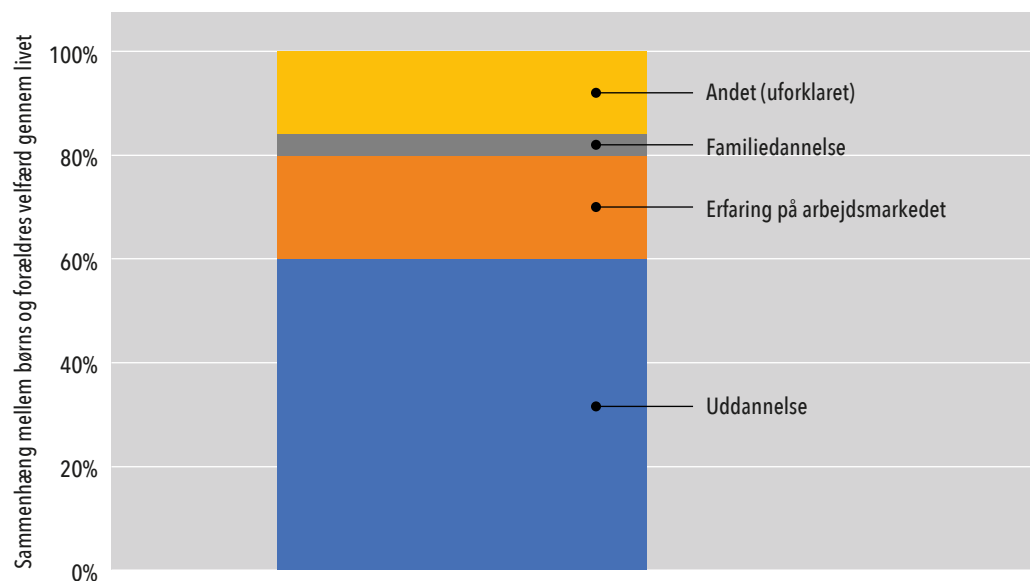
Når børn fra ressourcestærke familier har bedre udsigter til et liv med en stabil og høj indkomst, skyldes det primært sammenhængen mellem forældres og børns uddannelse. Det konkluderer det nye studie fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed og University of Chicago.

Figur 3 viser alle de variabler, som kan forklare den ulighed, som opstår mellem børns velfærd gennem hele livet.

Figuren viser, at omkring 60 procent af den ulighed, der opstår i børns velfærd gennem livet alt efter deres familiebaggrund, kan tilskrives den sammenhæng, der er mellem børn og forældres uddannelse. Herudover kan 20 procent tilskrives tilknytning til arbejdsmarkedet. Derimod er familiedannelse, herunder tidspunktet man stifter familie på, *ikke* en væsentlig faktor i sammenhængen mellem børns og forældres velfærd gennem livet (når først der er taget højde for deres uddannelse).

Studiet understreger således, at ulighed i uddannelse er en helt central kilde til ulighed i livsvilkår.

Figur 3 - Hvad forklarer sammenhængen mellem børns og forældres forventede velfærd gennem livet?

Note: Figuren viser hvor stor en andel af den samlede sammenhæng mellem børns og forældres forventede velfærd gennem livet, der kan tilskrives deres uddannelse, antal års erfaring på arbejdsmarkedet, og forhold vedrørende familiedannelse (ægteskab, alder for første barn mv.).

Kilde: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed og University of Chicago baseret på data fra Danmarks Statistik.

Fakta om undersøgelsens mål og metode

De forskellige mål for indkomst, ressourcer og velfærd:

Personlig indkomst: Samlet indkomst før skat herunder lønindkomst, indkomst fra virksomheder, kapitalindkomst og overførselsindkomster.

Disponibel indkomst: Personlig indkomst fratrukket renteudgifter og skattebetalinger.

Forventet velfærd gennem hele livet: Først udregnes de forventede økonomiske ressourcer (fra disponibel indkomst) gennem hele livet. Herefter vægtes de forventede ressourcer med den usikkerhed, de muligheder for udjævning af indkomst på tværs af år og de begrænsninger i adfærd i hverdagen, som hvert enkelt individ har udsigt til.

Om studiet

”The Intergenerational Transmission of Family Influence” af Sadegh Eshaghnia, James J. Heckman, Rasmus Landersø og Rafah Qureshi.

Studiet er baseret på data om hele den danske population fra 1980-2019, hvor der inddrages information om familieforhold, indkomst, formue, uddannelse, testresultater fra skolen, kriminalitet og anden risikoadfærd.

Undersøgelsens publicering

Sadegh S. M. Eshaghnia, James J. Heckman, Rasmus Landersø, and Rafah Qureshi. 2022.
Intergenerational Transmission of Family Influence.

ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed, Study Paper no. 176.

Nyt fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed. (ISSN 1396-1217) udgives for at informere offentligheden om resultaterne af den løbende forskning i enheden.

Nyhedsbrevet er ikke ophavsretligt beskyttet og må frit citeres eller kopieres med fornøden kildeangivelse.

Du kan se andre udgivelser fra forskningsenheden på: www.rockwoolfonden.dk/forside/forskning